

Sivatagi gyászbogár Chiléből

Merkl Ottó
Állattár
Bogárgyűjtemény

Gyriosomus hopei

Gray, 1832

hím

CHILE: Prov. Coquimbo
Las Cardas, 4.XII.1965

nr. F-15.260

leg. Zicsi
det. Dr. Z. KASZAB

nőstény

A *Gyriosomus hopei* Chile bennszülött
(endemikus) bogárfaja.

A nőstény nagyjából akkora, mint egy
tízforintos.

1 Pray Jorge, 1967
Mahunka et Zicsi
det. Dr. Z. KASZAB

A *Gyriosomus* genusz tagjai száraz területeken élő, röpképtelen gyászbogarak.

Eddig 37 fajuk ismert.

A *Gyriosomus*-fajok szárnyfedőit világos foltok, vonalak, sávok díszítik.

A fehérés vagy sárgás színt nem festék vagy szőrzet adja, hanem a különleges szerkezetű felület.

hím

nőstény

hím

Gyriosomus reedi
Kulzer, 1954

Hungarian Soil Zoology Sp.
CHILE: Prov. Coquimbo
Socos, 12.XI.1965

G. leg. Mahunka
F. K. KASZAB
det. Dr. Z. KASZAB

A *Gyriosomus*-fajok tarka mintázatának szerepe ismeretlen...

... de a test körvonalainak elmosódása talán megnehezíti, hogy a ragadozók észrevegyék e bogarakat.

Gyriosomus luczotii Laporte, 1840

nőstény

hím

A *Gyriosomus*-fajok a **Chilei Arid Zóna** lakói. Ez a hűvös parti sivatag az afrikai Namíb Dél-amerikai megfelelője.

A csapadék szinte kizárólag a tenger felől érkező hajnali ködből áll.

Hungarian Soil-Zool. Exp.
CHILE: Prov. Goguinbo
Fray Jorge, 12.XI.1965
leg. Balogh, Loksa
Mahunka et Zicsi
det. Dr. Z. KASZAB

hím

Gyriosomus freyi
Gebien, 1944

nőstény

Hungarian
CHILE: Prov.
Fray Jorge, 12.XI.1965
leg. Balogh, Loksa
Mahunka et Zicsi
det. Dr. Z. KASZAB

Átlagosan 5 évenként az El Niño-jelenség következtében jóval több csapadék hull a sivatagra.

Ilyenkor a táj kivirul, és a *Gyrinosomus*-fajok hatalmas tömegben szaporodhatnak el.

nőstény

Gyrinosomus elongatus
Waterhouse, 1843

hím

XII. 1995,
Figuero de Arce,
ex Hangay Collection
det. O. Merkl, 1997

... és az
El Niño évében

A gyakori *Gyriosomus*-fajok
számos gerinces állat
(íbiszek, sirályok, gyíkok,
emlősök) fontos
táplálékforrásai a sivatagban.

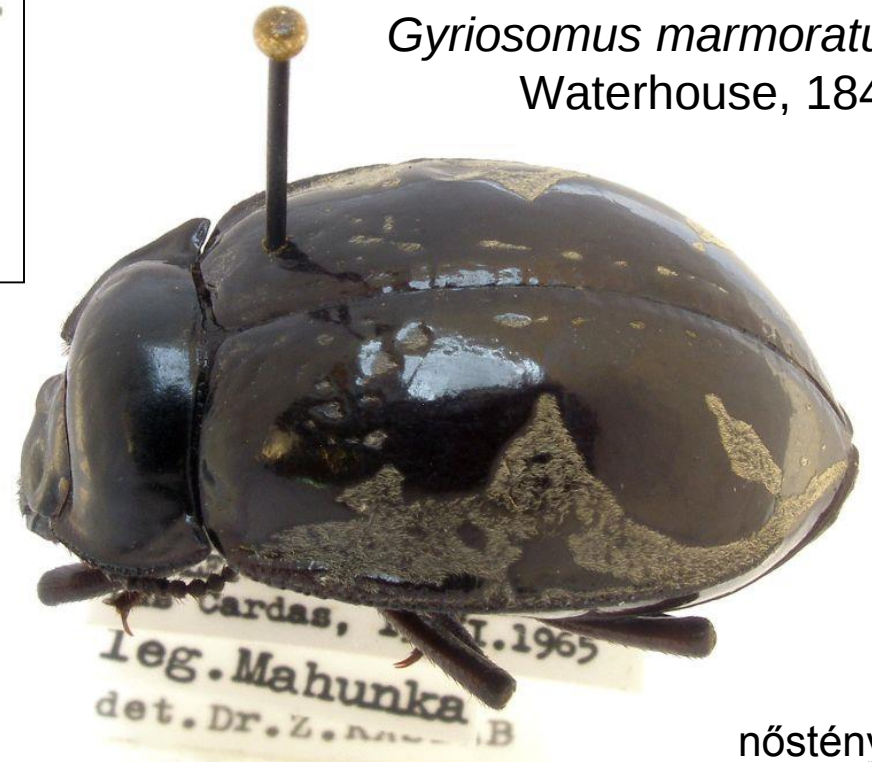
Ilyen állat például
a Culpeo-pamparóka
(*Lycalopex culpaeus*)

A Magyar Természettudományi
Múzeum *Gyriosomus*-anyagának
legnagyobb részét az 1965. évi
talajzoológiai expedíció résztvevői
gyűjtötték.

Gyriosomus marmoratus
Waterhouse, 1843

Miért kedvelem ezeket a gyászbogarakat?

Már a gyűjteményi munkám kezdetén megtetszett a *Gyriosomus*-fajok mintázata, amely a szépen rendezett dobozokban különösen érdekes látványt nyújtott.

Kulzer (1959) dolgozata segítségével könnyen azonosíthatók, ezért sikerélményt jelentett a meghatározásuk.

Források

A preparált példányok fényképeit Grabant Aranka készítette.

Kulzer H. 1959: Neue Tenebrioniden aus Südamerika (Col.) 18. Beitrag zur Kenntnis der Tenebrioniden. I. Die Gattung Gyriosomus Guérin. (Nycteliini). – *Entomologische Arbeiten aus dem Museum Georg Frey* **10**: 523–547.

Pizarro-Araya J. & Flores G.A. 2004: Two new species of Gyriosomus Guérin-Ménéville from Chilean coastal desert (Coleoptera: Tenebrionidae: Nycteliini). – *Journal of the New York Entomological Society* **112**: 121–126.

Pizarro-Araya J. & Jerez V. 2004: Distribución geográfica del género Gyriosomus Guérin-Ménéville, 1834 (Coleoptera: Tenebrionidae): una aproximación biogeográfica. – *Revista Chilena de Historia Natural* **77**: 491–500.

Tájképek: <http://www.atacamaphoto.com/atacama-flora/atacama-flora29.htm>
[Hozzáférés: 2013. február 16.]

Háttérkép: http://www.123rf.com/photo_14872496_volcan-cerro-colorado-atacama-desert.html [Hozzáférés: 2013. február 16.]

Pamparóka:

http://es.acam.wikia.com/wiki/Archivo:Zorro_Imilac_Lycalopex_culpaeus_7818.jpg [Hozzáférés: 2013. február 16.]